

Asia: VN/12528/2019

Lausuntopyyntö osallisuustyöryhmän vammaispalvelulainsäädännön uudistusta koskevista ehdotuksista

Lausunnonantajan tausta

1 Lausunnonantaja on

Valtion viranomainen

Mikä

Lapin aluehallintovirasto

Työryhmän ehdotukset kokonaisuutena

2. Voidaanko työryhmän ehdotuksilla vahvistaa vammaisten henkilöiden osallisuutta heitä koskevien palveluiden asiakasprosesseissa? (Raportin luku 2, s. 14-47)

Kyllä pääosin

Vapaamuotoiset perustelut

Pääosin voidaan vahvistaa, mutta pelkästään lainsäädännöllä asiaa ei pysty ratkaisemaan, vaan osallisuuden vahvistaminen edellyttää muutoksia lain täytäntöönpanossa kunnissa. Velvollisuus osallisuuden vahvistamiseen on olemassa jo nykyisessä lainsäädännössä.

3. Voidaanko työryhmän ehdotuksilla vahvistaa vammaisten henkilöiden oikeutta yksilöllisiin tarpeisiin perustuviin palveluihin? (s. 14-47)

Kyllä pääosin

Vapaamuotoiset perustelut

Myös nykyisessä lainsäädännössä veloitetaan järjestämään palvelut yksilöllisen tarpeen edellyttämällä tavalla ja laajuudessa. Kyse on lain täytäntöönpanosta kunnissa.

Palvelujen toteutumisen seuranta on ehdotuksessa aiempaa vahvemmin esillä, mikä vahvistaa vammaisen henkilön oikeutta yksilöllisen tarpeen mukaisiin palveluihin.

1 § 1 momentin 3 kohta

- 4. Kannatatteko ehdotettua muotoilua, jonka mukaan lain tarkoituksena olisi tukea vammaisen henkilön itsenäistä elämää ja itsemääräämisoikeuden toteutumista? Rauenneessa hallituksen esityksessä käytettiin termiä itsenäinen suoriutuminen itsenäisen elämän sijaan. (s. 14)**

Ei

Vapaamuotoiset perustelut

Muussa lainsäädännössä puhutaan "itsenäisestä suoriutumisesta" (esimerkiksi vanhuspalvelulaki, sosiaalihuoltolaki). Kyse on jossain määrin vakiintuneesta termistä. "Itsenäinen elämä" vaatii erillistä määrittämistä, mikä olisi omiaan vaikeuttamaan sosiaalihuollon lakien keskinäistä soveltamista.

1 § 1 momentin 4 kohta

- 5. Kannatatteko vammaisen henkilön edun lisäämistä palvelujen turvaamista koskevaan kohtaan? (s. 14)**

Kyllä

Vapaamuotoiset perustelut

-

1 §:n perustelut

- 6. Kannatatteko 1 pykälän perusteluihin tehtyjä muutosehdotuksia? (s. 19-27)**

Kyllä

Vapaamuotoiset perustelut

-

3 §:n 3 momentti

- 7. Kannatatteko lisäysehdotusta, jonka mukaan vammaisella henkilöllä olisi oikeus käyttää hänelle soveltuvaa kommunikointikeinoa hänen osallisuutensa ja osallistumisensa tukemiseksi? (s. 15)**

Kyllä

Vapaamuotoiset perustelut

-

- 8. Kannatatteko lisäsehdotusta, jonka mukaan vammaista henkilöä olisi tarvittaessa tuettava tiedon saannissa sekä oman mielipiteen muodostamisessa ja ilmaisemisessa? (s. 15)**

Kyllä

Vapaamuotoiset perustelut

-

3 §:n perustelut

- 9. Kannatatteko 3 pykälän perusteluihin tehtyjä muutosehdotuksia? (s.27-32)**

Kyllä

Vapaamuotoiset perustelut

-

4 § Palvelutarpeen arviointi ja asiakassuunnitelma

- 10. Työryhmä ei ehdottanut palvelutarpeen arviointia ja asiakassuunnitelmaa koskevaan pykälään muutosta. Oletteko samaa mieltä siitä, että muutosta ei tarvita (s. 15)**

Kyllä

Vapaamuotoiset perustelut

-

4 §:n perustelut

- 11. Kannatatteko 4 pykälän perusteluihin tehtyjä muutosehdotuksia? (s. 32-35).**

Kyllä

Vapaamuotoiset perustelut

On tarkoituksenmukaista, että yhdellä henkilöllä ei ole useita osittain tai kokonaan päällekkäisiä suunnitelmia, ja että asiakassuunnitelmasta säädetään johdonmukaisesti sosiaalihuoltolaissa. Erillisen erityishuolto-ohjelman poistuminen on kannatettava ehdotus, koska se vähentää kehitysvammaisten henkilöiden asiakassuunnitelmien ja päätöksenteon päällekkäisyyttä ja yhdenmukaistaa muutoksenhakukäytännöt.

5 § 1 momentti

12. **Kannatatteko ehdotusta siitä, että vammaisen henkilön palveluja koskevat päätökset olisi tehtävä toistaiseksi voimassa oleviksi tietyin edellytyksin? (s. 16)**

Kyllä

Vapaamuotoiset perustelut

-

13. **Ovatko määräaikaisen päätöksen edellytykset, joiksi ehdotetaan henkilön omaa etua, yksilöllistä tilannetta tai palvelun luonnetta, määritelty tarkoituksenmukaisesti? (s. 16)**

Kyllä

Vapaamuotoiset perustelut

-

5 § 2 momentti

14. **Kannatatteko ehdotusta siitä, että asiakkaan esittämästä avun ja tuen tarpeesta tai palvelun toteuttamistavasta voitaisiin poiketa vain perustellusta syystä, joka olisi kirjattava päätökseen? (s.16)**

Ei

Vapaamuotoiset perustelut

Vapaamuotoiset perustelut

Asiakas ei välttämättä osaa määritellä omaa avun ja tuen tarvettaan edes tuettuna. Vammaisen henkilön mielipiteen erottaminen omaisten ja läheisten mielipiteestä on joskus vaikeaa.

Avun ja tuen tarpeen arvion ja toteuttamistavan pitäisi perustua myös ammattilaisen arvioon. Esitetyllä tavalla lähtökohta poikkeaa muun sosiaalilainsäädännön periaatteista, ja on omiaan tuottamaan eriarvoisuutta eri asiakasryhmien välille. Vammaispalvelulain mukaisten palveluista ja tukitoimista päättämisessä kyse on viranomaistoiminnasta ja sosiaalihuollon ammattihenkilön vastuulle kuuluvasta päätöksenteosta.

Hallintolakiin sisältyy jo nyt velvoite perustella päätökset.

5 § 3 ja 4 momentit

15. **Kannatatteko vammaisen henkilön perheen ja läheisten tukemista koskevia ehdotuksia? (s. 16)**

Kyllä

Vapaamuotoiset perustelut

-

16. Kannatatteko 5 pykälän perusteluihin tehtyjä muutosehdotuksia? (s.35-44)

Kyllä

Vapaamuotoiset perustelut

-

36 § Palvelutarpeen arviointi

17. Kannatatteko palvelutarpeen arviointia koskevaan pykälään tehtyjä muutosehdotuksia? (s. 17)

Ei

Vapaamuotoiset perustelut

Palvelutarpeen arvioinnin kiireellisyyden arviointi kuuluu sosiaalityöntekijän vastuulle – asiakas ei voi etukäteen määritellä, minkä lain mukaisilla palvelulla hänen palvelutarpeeseensa tulee vastata.

Asiakkaan ei tarvitse edes osata etukäteen määritellä, minkä lain mukaisia palveluja hän hakee.

18. Kannatatteko 36 pykälän perusteluihin tehtyjä muutosehdotuksia? (s.44-45)

Osittain

Vapaamuotoiset perustelut

Palvelutarpeen arviointi kuuluu sosiaalihuollon ammattihenkilölle – asiakas ei voi etukäteen määritellä, minkä lain mukaisilla palvelulla hänen palvelutarpeeseensa tulee vastata.

Asiakkaan ei tarvitse edes osata etukäteen määritellä, minkä lain mukaisia palveluja hän hakee.

39 § 1 momentti

19. Kannatatteko ehdotettua lisäystä, jonka mukaan asiakassuunnitelma olisi laadittava yhdessä asiakkaan ja tarvittaessa omaisen, läheisen tai muun asiakkaan edustajan kanssa? (s. 18)

Ei kantaa

Vapaamuotoiset perustelut

-

39 § 2 momentti

20. Kannatatteko ehdotettua lisäystä siitä, että asiakassuunnitelma sisältäisi asiakkaan ja tarvittaessa asiakkaan läheisen ehdotuksen palveluiden tuottamistavasta, jolla voidaan parhaiten vastata asiakkaan tarpeisiin? (s.18)

Kyllä

Vapaamuotoiset perustelut

-

21. Kannatatteko ehdotusta, että pykälään lisättäisiin arvio asiakkaan vahvuuksista ja voimavaroista sekä toimintakyvystä? (s.18)

Kyllä

Vapaamuotoiset perustelut

-

22. Kannatatteko ehdotettuja lisäyksiä asiakkaan läheisen näkemyksen huomioon ottamisesta asiakassuunnitelmaa laadittaessa? (s. 18)

Ei kantaa

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Nykyllänsäädäntö edellyttää jo nyt läheisen näkemyksen huomioon ottamista asiakassuunnitelmaa laadittaessa

39 §:n perustelut

23. Kannatatteko 39 pykälän perusteluihin tehtyjä muutosehdotuksia? (s. 45-46)

Ei kantaa

Vapaamuotoiset perustelut

-

Eskelinen Marjut

Lapin aluehallintovirasto - Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat -vastuualue